

Archivy školám

Archivy školám, archiváři učitelům.

Pod záštitou ministra vnitra a ministra školství

Konference se koná

ve dnech 4. a 5. listopadu 2014,

v sídle Národního archivu, Archivní 4, 140 00 Praha 4

u příležitosti 60-tého výročí vzniku jednotné archivní sítě

Cílová skupina: pedagogové všech typů škol, studenti středních a vysokých škol, archiváři, veřejnost laická i odborná.

Moto: Naším cílem není naučit učitele učit, ale informovat je o tom, co, kde a jak mohou v archivech pro výuku využít.

Na konferenci je nutné se přihlásit.

Přihláška je k dispozici na www.nacr.cz

Kontakt pro dotazy: emilie.benesova@nacr.cz, iveta.mrvikova@nacr.cz

Dne 7. května 1954 bylo završeno mnohaleté úsilí o vytvoření jednotné archivní sítě ČR vydáním vládního nařízení č. 29 o archivnictví. K 1. říjnu 1954 byl vytvořen Státní ústřední archiv a postupně byly koncipovány státní oblastní a zemské archivy přímo řízené MV ČR. Státní okresní archivy pak vznikaly postupně při okresních úřadech.

Vládní nařízení z roku 1954 bylo postupně nahrazováno novou archivní legislativou, avšak již na úrovni zákonů, díky jimž se do značné míry studium archiválií uvolnilo a v současnosti jsou české archivy otevřenější veřejnosti, než je tomu v jiných zemích světa. Omezení samozřejmě trvají (jsou dána platnou legislativou), nicméně cesta do archivu ke studiu archivních pramenů je otevřena širokému spektru badatelů i laické veřejnosti.

Badatelé však často tápou, nevědí jak, a co je možné v archivech nalézt, jaká jsou ta legislativní omezení, která musejí být respektována. Neznalost badatelů ztěžuje práci archivářů. Největší problémy pak v badatelkách archivů způsobují studenti především středních, ale také vysokých škol. Často se v badatelkách setkáváme se studentem, který přijde krátce před termínem odevzdání bakalářské či diplomové práce s tématem, které by samo o sobě představovalo mnohem sličnější studium archiválií, a požaduje nikoliv předložení archiválií ke studiu, ani nechce, aby mu archivář poradil, kde může požadované informace nalézt, ale chce mít tyto informace okamžitě k dispozici. Většina studentů není vybavena znalostí metodiky historické práce a práce s archiváliemi, potřebné informace v nich jen těžko nalézají. Učitelé dějepisu si stěžují na nedostatek pramenů k výuce a poněkud opomíjejí přípravu studentů k jejich studiu.

Především proto spojili archiváři ČR své síly a rozhodli se uspořádat dvou-denní konferenci určenou pedagogům všech typů škol, studentům středních a vysokých škol, laické i odborné veřejnosti. Konference, kromě obecného shrnutí 60-ti letého vývoje archivnictví, přinese především informace o tom, za jakých podmínek je možné v archivech studovat, jaké typy archiválií, kterých původců jsou uloženy v jednotlivých typech archivů. Jaká témata jsou v archivech nejčastěji studována a jaké úřední agendy jsou archivům přikázány. Jaké jsou nové možnosti přístupu k archiváliím (např. digitalizace – matriky, listiny, další typy archivních souborů). Posledně uvedené úzce souvisí s projektem MŠMT „Digitální vzdělávání“.

PROGRAM

úterý 4. 11. 2014

zahájení v 9.30 hodin (změna programu vyhrazena)

Úvodní slovo

Milan Chovanec, ministr vnitra ČR

Marcel Chládek, ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR

A Hlavní programový blok

1) Vývoj sítě českých (československých) státních archivů během uplynulých 60-ti let

Jiří Úlovec, ředitel odboru archivní správy a spisové služby MV ČR

Státní archivnictví slaví v letošním roce svou „60“, jakým směrem se bude dále ubírat? Změnily se téměř všechny počáteční „parametry“, především se změnila fyzická podstata archiválií a s tím nutně také práce archivářů i možnosti studia a zpřístupnění archiválií. Dokáže se s tím české archivnictví vyrovnat? Jaký bude jeho další vývoj?

Seznámení se základními legislativními předpisy, které postupně vedly k široké otevřenosti státních archivů. Zároveň je však nutné respektovat i zákony, které naopak studium omezují.

2) Národní archiv – ústřední archiv českého (československého) státu.

Eva Drašarová, ředitelka Národního archivu

Národní archiv je ústředním archivem českého státu, ve svých depozitářích uchovává archiválie od r. 1158 do současnosti. Jeho původci jsou především ústřední orgány státní správy, ale pečuje i o archivy rodové (Toskánští Habsburkové, Metternichové) a osobní. Má k dispozici speciální depozitáře pro archivaci pergamenových listin i fotografických a filmových archiválií. Archiválie zpřístupňuje k prezenčnímu studiu ve svých badatelnách a díky stále dostupnějším digitalizačním technologiím také postupně on-line.

3) Státní oblastní archivy

Eva Šimicová, odbor archivní správy a spisové služby MV ČR

Česká (československá) jednotná archivní síť se konstituovala v polovině 50. let 20. stol., to však neznamená, že až do této doby jsme žili v „archivním vakuu“. Významné listiny byly vždy součástí knížecího pokladu a byla jim věnována náležitá péče. Archivní reorganizace však vytvořila základní předpoklady pro další rozvoj archivnictví. Rozvoj, na jehož konci právě stojíme.

4) Zemské archivy

Karel Müller, ředitel Zemského archivu v Opavě

Kateřina Smutná, ředitelka Moravského zemského archivu v Brně

Struktura i historický vývoj obou zemských archivů se liší od ostatních státních oblastních archivů, proto budou představeny samostatně, v rámci jednotné archivní sítě však mají obdobné postavení, jako státní oblastní archivy.

Moravský zemský archiv v Brně byl založen z iniciativy Moravského zemského sněmu v roce 1837 a byl pověřen především sepsáním dějin Moravy. Pečuje o archivní fondy vzniklé z činnosti stavovských, státních a samosprávných institucí pro zemi Moravskou.

Zemský archiv v Opavě vznikl v roce 1927, jeho základem se stal Archiv země Slezské, archivy stavovských písemností knížectví opavského a krnovského, ke kterým byly připojeny fondy úřadů se zemskou působností.

5) Archivy stojící mimo síť státních archivů, vč. městských (specializované)

Jiřina Prokopová, odbor archivní správy a spisové služby MV ČR

V průběhu uplynulých 60-ti let vznikaly i jiné typy archivů - dříve byly označovány jako archivy zvláštního významu, dnešní legislativa je nazývá archivy specializovanými. Jak, kdy a proč vznikaly, jakou legislativou se řídí a jaké informace mohou badatelům poskytnout? Shrnutí možností studia.

6) Prezenční zpřístupnění archiválií.

Vladimír Růžek, za odbor archivní správy a spisové služby MV ČR

Podmínky prezenčního studia v různých typech archivů.

7) Archivy jako zdroj informací.

Josef Herink, Národní ústav pro vzdělávání

Příspěvek se bude zabývat využitím archivů jako zdrojů informací ve školní praxi a výuce dějepisu. Ukáže ukotvení této problematiky v základních kurikulárních dokumentech, kterými jsou Rámcové vzdělávací programy. Význam bude kladen na tzv. malé dějiny se zaměřením na rodinné archivy a památky.

B **Prezentace (vybraných) archivů**

1) Archiv České Národní banky

Jakub Kunert, Archiv České Národní banky

Archiválie spravované Archivem ČNB a jejich postavení v rámci archivních souborů uložených ve státních archivech, jejichž původci jsou finanční instituce. Možnosti studia (témata), přístupnost.

2) Vojenský historický archiv

Július. Baláž, ředitel Vojenského historického archivu

Představení Vojenského historického archivu a vojenského archivnictví, okruhu jeho původců a základní informace o jeho archivních souborech. Informace o možnostech bádání.

3) Archiv bezpečnostních složek

Světlana Ptáčníková, ředitelka Archivu bezpečnostních složek

Krátká historie tohoto jednoho z nejmladších archivů ČR. Proč vznikl a co je ukryto v jeho depozitářích.

4) Archiv České televize – Bohatství, které žije a roste každý den již 61 let

Irena Blažková Wintrová, Archivní a programové fondy České televize

Základní informace o archivu, jeho úloha a postavení. Charakteristika jednotlivých skupin archivních souborů, analogová minulost a digitální přítomnost. Možnosti přístupu a využívání, včetně praktických příkladů, jak je možné archiválie využít pro výuku.

Společný programový blok archivů vysokých škol:

5) Ústav dějin a Archiv Univerzity Karlovy

Marek Ďurčanský, vedoucí Ústavu dějin Univerzity Karlovy

Petr Cajthaml, vedoucí Archivu Univerzity Karlovy

V příspěvku bude představen Ústav dějin a archiv Univerzity Karlovy jako příklad paměťové instituce, která ve své každodenní činnosti kombinuje úkoly z oblasti archivnictví, vysokoškolské administrativy, výzkumu a výuky v oblasti dějin vzdělanosti. V rámci příspěvku budou také prezentovány faksimile listin spojených se založením pražské univerzity (zakládací listina Karla IV. a papeže Klimenta VI.; tzv. Eisenášský diplom).

6) Archiv Masarykovy univerzity a jeho archivní fondy a sbírky

Luděk, Navrátil, Archiv Masarykovy univerzity

Přednáška seznamuje s historií Archivu Masarykovy univerzity, jeho vznikem a vývojem. Informuje o podmínkách studia v archivu, o archivních fondech a sbírkách v péči archivu, jejich charakteristice a možnostech praktického využití. Zvláštní důraz je kladen na osobní fondy aneb pozůstalosti osobností vědeckého a kulturního života, z oblastí přírodovědy, matematiky, estetiky, historie, anglistiky aj. Součástí je ukázka osobního fondu přírodovědce a etnografa Vladimíra Úlehly.

7) Archiválie Archivu ČVUT a možnosti jejich využívání

Vít Šmerha, Archiv Českého vysokého učení technického

Příspěvek informuje o vzniku a rozvoji Archivu ČVUT a archivních fondech a sbírkách, o které pečuje. S ohledem na daný účel využití upozorňuje na archiválie týkající se studia, studentů a učitelů ČVUT, zároveň významných odborníků ve stavebnictví, strojírenství, elektrotechnice, architektuře, geodézii nebo dopravě a jaderném inženýrství, v minulosti i v chemii, zemědělství, lesnictví. Ukázky z osobních fondů učitelů ČVUT jsou zaměřeny zejména na dokumentaci realizovaných technických děl.

8) Univerzitní archiv Mendelovy univerzity v Brně

Alena Míková, Silvie Hanáková, Archiv Mendelovy univerzity v Brně

Stručné představení archivu.

9) Archiv VUT v Brně

Mgr. Zuzana Strnková, Mgr. Jana Škrdlíková, Archiv Vysokého učení technického v Brně

Stručné představení archivu.

C Workshopy – praktické ukázky práce s archiváliemi

1) Specifický druh archiválií – úřední knihy městské provenience

PhDr. Bohdan Kaňák, Státní okresní archiv Olomouc

Prezentace jednoho ze zajímavých druhů archivních dokumentů, uložených ve státních archivech, úředních knih městské provenience. Na příkladu mstských knih z fondu Archiv města Olomouc, uloženého ve Státním okresním archivu Olomouc, poskytne komplexní pohled na tyto prameny. Na konkrétním případu olomouckých městských knih a na způsobu jejich prezentace v publikaci autora referátu „Tajemství olomouckých městských knih, (Olomouc 2014)“ pak posluchači získají představu o problémech se zprostředkováním informací obsažených v těchto knihách širší veřejnosti i o možnostech využití těchto pramenů pro výuku historie.

2) Genealogie – práce s prameny

Laděna Plucarová, Státní oblastní archiv v Třeboni

Možnosti studia pro každého rodopisného zájemce jsou ve Státním oblastním archivu v Třeboni opravdu široké a rozmanitost z pohledu obsahového i typového vymezení pramenů a také z pohledu využití (osobní studium, digitalizované prameny on-line ve speciální webové aplikaci) opravdu široká. Genealogie jako jediná z pomocných věd historických i na nejnižším stupni laického přístupu může přinést osobní uspokojení každému badateli.

3) Genealogie – tajemství rodu

Vladimíra Hradecká, Státní oblastní archiv v Praze

Praktické ukázky práce při sestavování rodokmenu.

4) Poznáváme dějiny svého bydliště, jeho obyvatel a své rodiny

Tomáš Krýda, Bc. Lada Kosmálová, Státní oblastní archiv v Litoměřicích

Představení projektu poznávání minulosti města či obce. Zejména v severních Čechách se mnohé regiony a skladba jejich obyvatelstva za posledních cca 100 let výrazně proměnily. Prameny, které jsou dostupné jak v oblastním archivu v Litoměřicích, tak i v příslušných okresních archivech mohou společně tvořit širokou základnu pro celistvý obraz daného místa. Prezentace nabídne různé archiválie informující o historii města Bíliny.

5) Politická perzekuce v archivních souborech Národního archivu a Archivu bezpečnostních složek

Alena Šimánková, Karolína Šimůnková, Národní archiv

Tomáš Bursík, Archiv bezpečnostních složek

Dva příklady politické perzekuce. Růžena Vacková. Osud Růženy Vackové, signatářky charty 77, historičky umění, divadelní kritičky a pedagožky, profesorky UK v Praze odsouzené Státním soudem v Praze za vyzvědačství a velezradu 222 letům vězení.

Případ Bryks. Osud majora Brykse, statečného člověka, brigádního generála in memoriam, československého vojáka, letce RAF, účastníka protinacistického odboje, oběti komunistického teroru v dochovaných archiváliích.

6) Církevní restituce. Osud deskových maleb Mistra Vyšebrodského oltáře z cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě ve 20. století.

V. Krásenský, Alena Nosková, Karolína Šimůnková, Národní archiv

7) Padouch nebo hrdina? Možnosti a limity využití osobních fondů ve výuce dějepisu na základních a středních školách

Karel Řeháček, Markéta Járová, Státní oblastní archiv v Plzni

Problematika osobních fondů v archivech, možnosti jejich získávání a archivního zpracování, způsoby a možnosti zpřístupnění, jejich využití v názorné výuce a propojení s děním v bezprostředním okolí žáků a studentů.

8) Využitelnost archiválií z let 1918–1945 učiteli a studenty

Monika Sedláková, David Hubený, Národní archiv

Přehled nejvýznamnějších fondů uvedeného období a jejich využitelnosti pro studentské projekty (dějiny obcí, hospodářský vývoj). Četnické a policejní humoresky – dějiny bezpečnostních složek mezi válkami.

9) Státní oblastní archiv v Zámrsku jako jediný venkovský archiv v Čechách

Paukert, Pavlíková, Pochobradská, Severa, Státní oblastní archiv v Zámrsku

Specifické postavení venkovského archivu, ukázky archiválií, instruktáž čtení starých textů.

10) Archiválie jiné, než papírové

Emilie Benešová, Národní archiv

Kromě písemných archiválií lze v archivech nalézt i archiválie, na nichž je informace zaznamenána atraktivní formou obrazu, resp. pohyblivého obrazu nebo zvuku. Jak s nimi pracovat, jak se je naučit číst a jak je prezentovat, jak jsou dostupné.

11) Poklady Státního oblastního archivu v Třeboni

Laděna Plucarová, V. Kolda, Státní oblastní archiv v Třeboni

Státní oblastní archiv v Třeboni se může pochlubit jedinečnými dokumenty neocenitelné hodnoty uchovanými v překrásných historických depozitářích. Nejvýznamnějšími mezi nimi je sbírka *Historica* prohlášená za národní archivní památku a obsahující prameny k českým i evropským středověkým a raně novověkým politickým, hospodářským i kulturním dějinám. I jiné rodinné archivy než rožmberský, např. Rodinný archiv Schwarzenberků nebo Buquoyů, bohaté a rozsáhlé velkostatkové fondy jsou velmi hojně badatelsky využívány.

12) Možnosti využití okresního archivu při výuce dějepisu

Michaela Balášová, Státní oblastní archiv v Litoměřicích

Příspěvek poukazuje na možnosti, které může pro školní výuku dějepisu nabídnout okresní archiv a představuje konkrétní zkušenosti státního okresního archivu ze spolupráce se základními i středními školami. V rámci programu se žáci seznámí se zajímavými archiváliemi a vyzkouší si čtení archivních dokumentů.

D. Prezentace – archiválie on-line

1) Badatelna u vás doma aneb on-line studium archiválií Zemského archivu v Opavě.

Pavel Doležal, Zemský archiv Opava

Praktická ukázka využití systému archivního VadeMeCa při studiu. Přiblížení rozmanitosti typů zveřejněných archiválií a vzájemných souvislostí mezi nimi. Informace v databázi jsou volně přístupné široké badatelské veřejnosti.

2) Archiválie SOA Třeboň on-line.

Martin Hankovec, Laděna Plucarová, V. Kolda, Státní oblastní archiv v Třeboni

SOA Třeboň se může pochlubit velmi dobře fungujícím digitálním archivem, viz: <http://digi.ceskearchivy.cz>. Je přehledný, systematicky budovaný a zpřístupňuje množství digitalizovaných dokumentů – kompletně digitalizovanou Sbírkou matrik Jč. kraje, kroniky (obecní, městské, školní, farní, spolkové), soupisy poddaných a historické mapy z velkostatkových fondů, veduty, fotografie, pohlednice.

3) Možnosti on-line studia starých map.

Miroslav Kronus, Ústřední archiv zeměměřičství a katastru

Praktické ukázky dálkového přístupu k desítkám tisíc starých map uložených v ÚAZK. Jaké druhy map jsou dostupné, z jakých časových období. Možnost získání jejich kopií (e-shop).

4) Počítačové databáze VHA. Praktická ukázka vyhledávání informací v archiváliích VHA.

Petr Hofman, Zdenko Maršálek, Vojenský historický archiv

Představení počítačových databází VHA umístěných na internetových stránkách VHA (databáze padlých v 1. a 2. sv. válce a databáze příslušníků čs. legií a čs. vojenských jednotek za 2. sv. války).

5) Acta Publica – praktická ukázka práce s aplikací

Lucie Křížová, Moravský zemský archiv v Brně

6) Indikační skicy – praktická ukázka práce s aplikací

Lucie Křížová, Moravský zemský archiv v Brně

PROGRAM

středa 5. 11. 2014

zahájení v 9.30 hodin (změna programu vyhrazena)

B. Prezentace (vybraných) archivů

1) Archiv České Národní banky

Jakub Kunert, Archiv České Národní banky

Archiválie spravované Archivem ČNB a jejich postavení v rámci archivních souborů uložených ve státních archivech, jejichž původci jsou finanční instituce. Možnosti studia (témata), přístupnost.

2) Vojenský historický archiv

Július. Baláž, Vojenský historický archiv

Představení Vojenského historického archivu a vojenského archivnictví, okruhu jeho původců a základní informace o jeho archivních souborech. Informace o možnostech bádání.

3) Archiv bezpečnostních složek

Světlana Ptáčníková, ředitelka Archivu bezpečnostních složek

Krátká historie tohoto jednoho z nejmladších archivů ČR. Proč vznikl a co je ukryto v jeho depozitářích.

4) Archiv České televize – Bohatství, které žije a roste každý den již 61 let

Irena Blažková Wintrová, Archivní a programové fondy České televize

Základní informace o archivu, jeho úloha a postavení. Charakteristika jednotlivých skupin archivních souborů, analogová minulost a digitální přítomnost. Možnosti přístupu a využívání, včetně praktických příkladů, jak je možné archiválie využít pro výuku.

Společný programový blok archivů vysokých škol:

5) Archiv Masarykovy univerzity a jeho archivní fondy a sbírky

Luděk, Navrátil, Archiv Masarykovy univerzity

Přednáška seznamuje s historií Archivu Masarykovy univerzity, jeho vznikem a vývojem. Informuje o podmínkách studia v archivu, o archivních fondech a sbírkách v péči archivu, jejich charakteristice a možnostech praktického využití. Zvláštní důraz je kladen na osobní fondy aneb pozůstalosti osobností vědeckého a kulturního života, z oblastí přírodovědy, matematiky, estetiky, historie, anglistiky aj. Součástí je ukázka osobního fondu přírodovědce a etnografa Vladimíra Úlehly.

6) Archiválie Archivu ČVUT a možnosti jejich využívání

Vít Šmerha, Archiv Českého vysokého učení technického v Praze

Příspěvek informuje o vzniku a rozvoji Archivu ČVUT a archivních fondech a sbírkách, o které pečuje. S ohledem na daný účel využití upozorňuje na archiválie týkající se studia, studentů a učitelů ČVUT, zároveň významných odborníků ve stavebnictví, strojírenství, elektrotechnice, architektuře, geodézii nebo dopravě a jaderném inženýrství, v minulosti i v chemii, zemědělství, lesnictví. Ukázky z osobních fondů učitelů ČVUT jsou zaměřeny zejména na dokumentaci realizovaných technických děl.

7) Univerzitní archiv Mendelovy univerzity v Brně

Alena Mikovcová, Silvie Hanáková, Univerzitní archiv Mendelovy univerzity v Brně

Stručné představení archivu.

8) Archiv VUT v Brně

Zuzana Strnková, Jana Škrdlíková, Archiv Vysokého učení technického v Brně
Stručné představení archivu.

C. Workshops – praktické ukázky práce s archiváliemi, diskusní panely

1) Specifický druh archiválií – úřední knihy městské provenience

Bobdan Kaňák, Státní okresní archiv Olomouc

Prezentace jednoho ze zajímavých druhů archivních dokumentů, uložených ve státních archivech, úředních knih městské provenience. Na příkladu mstských knih z fondu Archiv města Olomouc, uloženého ve Státním okresním archivu Olomouc, poskytne komplexní pohled na tyto prameny. Na konkrétním případu olomouckých městských knih a na způsobu jejich prezentace v publikaci autora referátu „Tajemství olomouckých městských knih, (Olomouc 2014)“ pak posluchači získají představu o problémech se zprostředkováním informací obsažených v těchto knihách širší veřejnosti i o možnostech využití těchto pramenů pro výuku historie.

2) Genealogie – práce s prameny

Laděna Plucarová, Státní oblastní archiv v Třeboni

Možnosti studia pro každého rodopisného zájemce jsou ve Státním oblastním archivu v Třeboni opravdu široké a rozmanitost z pohledu obsahového i typového vymezení pramenů a také z pohledu využití (osobní studium, digitalizované prameny on-line ve speciální webové aplikaci) opravdu široká. Genealogie jako jediná z pomocných věd historických i na nejnižším stupni laického přístupu může přinést osobní uspokojení každému badateli.

3) Genealogie – tajemství rodu

Vladimíra Hradecká, Státní oblastní archiv v Praze
Praktické ukázky práce při sestavování rodokmenu.

4) Poznáváme dějiny svého bydliště, jeho obyvatel a své rodiny

Tomáš Krýda, Lada Kosmálová, Státní oblastní archiv v Litoměřici

Představení projektu poznávání minulosti města či obce. Zejména v severních Čechách se mnohé regiony a skladba jejich obyvatelstva za posledních cca 100 let výrazně proměnily. Prameny, které jsou dostupné jak v oblastním archivu v Litoměřicích, tak i v příslušných okresních archivech mohou společně tvořit širokou základnu pro celistvý obraz daného místa. Prezentace nabídne různé archiválie informující o historii města Bíliny.

5) Politická perzekuce v archivních souborech Národního archivu a Archivu bezpečnostních složek

Alena Šimánková, Karolína Šimůnková, Národní archiv

Tomáš Bursík, Archiv bezpečnostních složek

Dva příklady politické perzekuce. Růžena Vacková. Osud Růženy Vackové, signatářky charty 77, historičky umění, divadelní kritičky a pedagožky, profesorky UK v Praze odsouzené Státním soudem v Praze za vyzvědačství a velezradu 222 letům vězení.

Případ Bryks. Osud majora Brykse, statečného člověka, brigádního generála in memoriam, československého vojáka, letce RAF, účastníka protinacistického odboje, oběti komunistického teroru v dochovaných archiváliích.

6) Církevní restituce. Osud deskových maleb Mistra Vyšebrodského oltáře z cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě ve 20. století.

V. Krásenský, Alena Nosková, Karolína Šimůnková, Národní archiv

7) Padouch nebo hrdina? Možnosti a limity využití osobních fondů ve výuce dějepisu na základních a středních školách

Karel Řeháček, Markéta Járová, Státní oblastní archiv v Plzni

Problematika osobních fondů v archivech, možnosti jejich získávání a archivního zpracování, způsoby a možnosti zpřístupnění, jejich využití v názorné výuce a propojení s děním v bezprostředním okolí žáků a studentů.

8) Využitelnost archiválií z let 1918–1945 učiteli a studenty

Monika Sedláková, David Hubený, Národní archiv

Přehled nejvýznamnějších fondů uvedeného období a jejich využitelnosti pro studentské projekty (dějiny obcí, hospodářský vývoj). Četnické a policejní humoresky – dějiny bezpečnostních složek mezi válkami.

9) Státní oblastní archiv v Zámrsku jako jediný venkovský archiv v Čechách

Paukert, Pavlíková, Pochobradská, Severa, Státní oblastní archiv v Zámrsku

Specifické postavení venkovského archivu, ukázky archiválií, instruktáž čtení starých textů.

10) Archiválie jiné, než papírové

Emilie Benešová, Národní archiv

Kromě písemných archiválií lze v archivech nalézt i archiválie, na nichž je informace zaznamenána atraktivní formou obrazu, resp. pohyblivého obrazu nebo zvuku. Jak s nimi pracovat, jak se je naučit číst a jak je prezentovat, jak jsou dostupné.

11) Poklady Státního oblastního archivu v Třeboni

Laděna Plucarová, V. Kolda, Státní oblastní archiv v Třeboni

Státní oblastní archiv v Třeboni se může pochlubit jedinečnými dokumenty neocenitelné hodnoty uchovanými v překrásných historických depozitářích. Nejvýznamnějšími mezi nimi je sbírka *Historica* prohlášená za národní archivní památku a obsahující prameny k českým i evropským středověkým a raně novověkým politickým, hospodářským i kulturním dějinám. I jiné rodinné archivy než rožmberský, např. Rodinný archiv Schwarzenberků nebo Buquoyů, bohaté a rozsáhlé velkostatkové fondy jsou velmi hojně badatelsky využívány.

12) Možnosti využití okresního archivu při výuce dějepisu

Michaela Balášová, Státní oblastní archiv v Litoměřicích

Příspěvek poukazuje na možnosti, které může pro školní výuku dějepisu nabídnout okresní archiv a představuje konkrétní zkušenosti státního okresního archivu ze spolupráce se základními i středními školami. V rámci programu se žáci seznámí se zajímavými archiváliemi a vyzkouší si čtení archivních dokumentů.

D. Prezentace – archiválie on-line

1) Badatelna u vás doma aneb on-line studium archiválií Zemského archivu v Opavě.

Pavel Doležal, Zemský archiv Opava

Praktická ukázka využití systému archivního VadeMeCa při studiu. Přiblížení rozmanitosti typů zveřejněných archiválií a vzájemných souvislostí mezi nimi. Informace v databázi jsou volně přístupné široké badatelské veřejnosti.

2) Archiválie SOA Třeboň on-line.

Martin Hankovec, Laděna Plucarová, V. Kolda, Státní oblastní archiv v Třeboni

SOA Třeboň se může pochlubit velmi dobře fungujícím digitálním archivem, viz: <http://digi.ceskearchivy.cz>. Je přehledný, systematicky budovaný a zpřístupňuje množství digitalizovaných dokumentů – kompletně digitalizovanou Sbírkou matrik Jč. kraje, kroniky (obecní, městské, školní, farní, spolkové), soupisy poddaných a historické mapy z velkostatkových fondů, veduty, fotografie, pohlednice.

3) Možnosti on-line studia starých map.

Miroslav Kronus, Ústřední archiv zeměměřičství a katastru

Praktické ukázky dálkového přístupu k desítkám tisíc starých map uložených v ÚAZK. Jaké druhy map jsou dostupné, z jakých časových období. Možnost získání jejich kopií (e-shop).

4) Počítačové databáze VHA. Praktická ukázka vyhledávání informací v archiváliích VHA.

Dr. Petr Hofman, Zdenko Maršálek, Vojenský historický archiv

Představení počítačových databází VHA umístěných na internetových stránkách VHA (databáze padlých v 1. a 2. sv. válce a databáze příslušníků čs. legií a čs. vojenských jednotek za 2. sv. války).

5) Acta Publica – praktická ukázka práce s aplikací

Lucie Křížová, Moravský zemský archiv v Brně

6) Indikační skicy – praktická ukázka práce s aplikací

Lucie Křížová, Moravský zemský archiv v Brně

